

Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ και ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΟ

Αλίκη: "Πως μπορείς να δώσεις τόσο διαφορετικές σημασίες στις λέξεις που χρησιμοποιείς;"

Humpty Dumpty: "Το ερώτημα είναι ποιος είναι ο κυρίαρχος... αυτό είναι όλο".

Lewis Carroll

(Η Αλίκη μέσα στον καθρέπτη)

Στη προηγούμενη θεματική ενότητα (*Η μάχη των εννοιών: Η κοινωνία*) επιχειρήθηκε μια εξέταση της ιστορικότητας της έννοιας κοινωνίας μέσα από της προσέγγιση που της προσδίδουν διαφορετικές θεωρητικές και πολιτικές φιλοσοφίες καθώς και η εργαλειακή της χρήση ως έννοιας-σημείου αναφοράς, από διαφορετικού τύπου πολιτικές ρητορικές. Τέλος επιχειρήθηκε μια κριτική ανάλυση της έννοιας μέσα από μια προσέγγιση που αντιλαμβάνεται την "κοινωνία" ως ένα περιβάλλον με συγκεκριμένες μεν ισορροπίες και συσχετισμούς, αλλά διαφορετικές ενδεχομένως στο χώρο και το χρόνο κάθε φορά, και συνεπώς μια έννοια που το μόνο πάγιο και σταθερό της χαρακτηριστικό είναι πως αναφέρεται στη συγκρότηση μιας συλλογικής συνύπαρξης ανθρώπων, χωρίς να προκύπτει πως οι όροι κάθε τέτοιας συγκρότησης είναι οπωσδήποτε είτε θετικοί είτε αρνητικοί. Στο ίδιο ακριβώς πνεύμα θα επιχειρηθεί να προσεγγιστεί πιο διεξοδικά το εννοιολογικό σχήμα της αντίθεσης *κοινωνικό και αντικοινωνικό*, σε μια ακόμη προσπάθεια κατανόησης του εδάφους από το οποίο μιλάει (ένα κομμάτι τουλάχιστον) της αντικοινωνικής τάσης της Αναρχίας.

Ι) Αναπαραστάσεις, νοήματα και σημασίες

"Παιχνίδι με τις λέξεις, θα πουν κάποιοι. Βυζαντινολογίες...

Οι λέξεις, όμως, δεν είναι απλά πυροτεχνήματα, είναι κομμάτι της ιστορικής ύλης και της ιστορικής διαδικασίας. "Το να τις εγκαταλείψεις στους σφετεριστές τους, να επινοήσεις νέες λέξεις ή να χρησιμοποιήσεις άλλες λέξεις εξαιτίας της δυσκολίας να ανακτήσεις τις αληθινές, ιστορικές λέξεις, σημαίνει να εγκαταλείψεις το πεδίο στον εχθρό. Είναι μια θεωρητική παραχώρηση που δεν μπορούμε να ανεχθούμε. Το να κάνουμε μια τέτοια παραχώρηση θα σήμαινε μόνο το να συμβάλουμε στη σύγχυση, σε μια σύγχυση που, εν μέρει, σχηματίζει βάση της κατεστημένης τάξης. Η εκ μέρους μας αντιστροφή της προοπτικής, αντιθέτως, προχωρεί στη διαύγαση των ίδιων των όρων της σύγχυσης."

halastor.blogspot 20/03/2008

Οι κοινωνικές σχέσεις αρθρώνονται μέσα σε ένα διαρκή αγώνα για ηγεμονία. Στον αγώνα αυτό, αναπτύσσονται διαφορετικές δυνάμεις και σημασίες από τις οποίες κάποιες ηγεμονεύουν και συναρθρώνουν το αντίστοιχο νόημα, ενώ άλλες δεν επικρατούν και εξαρθώνονται. Έτσι η συνάρθρωση του λόγου που εκφράζει κάθε φορά κάποιο νόημα, εμφανίζεται ως συνέπεια αυτής ακριβώς της σύγκρουσης και του πολιτικού ανταγωνισμού ανάμεσα σε υπαρκτές δυνάμεις που διεκδικούν να επικρατήσουν στην πάλη για το νόημα. Ταυτόχρονα αυτή η σύγκρουση και η αντιπαράθεση είναι που διαμορφώνει, όχι μόνο το πλαίσιο των υφιστάμενων κοινωνικών συσχετισμών στο επίπεδο των σημασιών (στο ποιες καταφέρνουν δηλαδή

να ηγεμονεύσουν συναρθρώνοντας το νόημα που φέρουν, και ποιες υποχωρούν και εξαρθώνονται) αλλά και σε ποιες πραγματικές κοινωνικές δυναμικές επιβάλουν με υλικό τρόπο την κυριαρχία τους εντός μιας κοινωνίας, διαμορφώνοντας ευνοϊκές για αυτές ισορροπίες και καταλαμβάνοντας περισσότερο χώρο εντός του κοινωνικού πεδίου. Είναι σε τελική ανάλυση οι ρυθμιστές για το τι μπορεί να θεωρείται κοινωνικό ή αντικοινωνικό μέσα σε κάθε κοινωνία.

Το τελευταίο χρονικό διάστημα διαφορετικά γεγονότα έχουν ταραξει βίαια την καθημερινότητα μας (δολοφονίες Ζακ Κώστοπουλου, Ελένης Τοπαλούδη, Αγγελικής Πέτρου, βουλγάρου συζύγου ηλικιωμένου πρώην στρατιωτικού, Petrit Ziffle, 13χρονου κοριτσιού Ρομά στην Άμφισσα, νεαρού Ρομά στην Κόρινθο και άλλες) και έχουν αποδείξει ότι ο κόσμος και το κοινωνικό περιβάλλον που ζούμε δεν είναι σε καμία περίπτωση ενιαίο, τουναντίον υφίστανται διαφορετικές κοινωνικές πραγματικότητες, πολλές φορές αντιθετικές, σε βαθμό ρηξιακό και συγκρουσιακό μεταξύ τους.

Αυτή η μη ενιαιότητα του κόσμου γύρω μας και της κοινωνίας που μας περιβάλλει, δε φαίνεται μονάχα από τα γεγονότα αυτά κάθε αυτά, αλλά και από τον αντίκτυπο που επέφεραν, την κοινωνική πόλωση που προκάλεσαν και το ποιες ατζέντες αναδείχτηκαν στο δημόσιο διάλογο με την αντίστοιχη μάλιστα ένταση. Οι οπτικές που κατατέθηκαν, οι αφηγήσεις που συγκρούστηκαν, η φόρτιση που υπήρξε σε όλες αυτές τις περιπτώσεις και σε κάθε μια ξεχωριστά, είναι σε θέση να καταδείξουν, με έναν αρκετά αποκαλυπτικό τρόπο μάλιστα, αν συμπυκνώνουν μια γενικότερη αντιπαράθεση αξιών, ιδεολογιών, σχέσεων, ή αν πρόκειται για τυχαία, αποσπασματικά γεγονότα χωρίς καμιά ευρύτερη κοινωνική αλληλεπίδραση. Σαν να λέμε τυχαία συμβάντα στο χώρο και το χρόνο, κάτι σαν ατυχήματα, χωρίς καμιά περαιτέρω σύνδεση με τις κοινωνικές συνθήκες μέσα στις οποίες εξελίχθηκαν. Είναι όμως έτσι;

Μια εμβάθυνση στους όρους της δημόσιας αντιπαράθεσης πάνω στα γεγονότα που αναφέρθηκαν είναι δυνατόν να μας αποκαλύψει ποιες σημασίες κατορθώνουν να ηγεμονεύσουν και να συναρθρωθούν ως κυρίαρχα νοήματα και ποιες υποχωρούν και εξαρθώνονται. Κατά συνέπεια μπορούμε να αντιληφθούμε αντίστοιχα και ποιες υφέρπουσες αξίες καταλαμβάνουν περισσότερο κοινωνικό χώρο και ποιες λιγότερο, άρα σε ποιες περιπτώσεις μπορούμε να μιλάμε όντως για μεμονωμένα και αποσπασματικά γεγονότα ή για ακραίες εκφάνσεις μιας, κατά τα άλλα, διάχυτης κοινωνικής κανονικότητας, και κατά συνέπεια ποιες πρακτικές/νοοτροπίες/συμπεριφορές θεωρούνται κυρίαρχες και πιο αποδεκτές (επομένως κοινωνικές) και ποιες περιθωριακές και αποκλίνουσες (επομένως αντικοινωνικές).

Στην περίπτωση του Ζακ Κωστόπουλου για παράδειγμα έχουμε τη σύγκρουση δυο βασικών αφηγήσεων (που υπερισχύουν της σύγκρουσης άλλων). Από τη μια πλευρά έχουμε τη ρητορική που μιλά για αυτοδικία, υπεράσπιση της ιδιοκτησίας (ακόμα και επί της υπόνοιας κλοπής) με τη χρήση βίας (ακόμα και δολοφονικής αν χρειαστεί), η οποία εκφράζεται ιδιαιτέρως επιθετικά, ωμά, κυνικά και που διεκδικεί να εμφανίζεται ως κυρίαρχη άποψη στο κοινωνικό πεδίο (ότι έχει την κοινωνική πλειοψηφεία με το μέρος της δηλαδή). Η ρητορική αυτή βρήκε την έκφραση της σε μεγάλα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ακόμα και από τον θεωρούμενο mainstream δημοσιογραφικό κόσμο, ενώ βρήκε τεράστια απήχηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ο πυρήνας της ενοχοποιούσε την ίδια την παρουσία του Ζακ στο κοσμηματοπωλείο, όπου και λιντσαρίστηκε μέχρι θανάτου, είτε γιατί δήθεν είχε σκοπό να κλέψει (κάτι που δεν αποδείχτηκε ποτέ), είτε γιατί οπλοφορούσε (κάτι που δεν αποδείχτηκε ποτέ) , είτε

τέλος γιατί ήταν υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών (κάτι που επίσης δεν αποδείχτηκε ποτέ). Συνέχισε δε να εκφράζεται με τον ίδιο κυνικό τρόπο καλλιεργώντας ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο η υπεράσπιση της ιδιοκτησίας παραβλέπει την ωμή βία ενός λιντσαρίσματος σε έναν αβοήθητο άνθρωπο, την θεσμική κατάχρηση βίας της αστυνομίας που ξυλοκόπησε και συνέλαβε έναν λυπόθυμο τραυματία, την προκλητική αναληψία του προσωπικού του ΕΚΑΒ που ανέλαβε τη μεταφορά ενός τραυματία σε κρίσιμη κατάσταση δεμένου με χειροπέδες, με ότι μακάβριο συνειρμό μπορεί να γεννηθεί από το γεγονός ότι το προσωπικό του νοσοκομείου τον παρέλαβε νεκρό.

Από την άλλη έχουμε μια ρητορική που δειλά, απολογητικά, σχεδόν ενοχικά, προσπαθεί να θέσει το επίδικο της αξίας της ανθρώπινης ζωής στο όνομα κάποιων συμβατικών ανθρώπινων δικαιωμάτων και μιας απροσδιόριστης υπεροχής του νομικού πολιτισμού έναντι στη βαρβαρότητα της αυτοδικίας. Αυτή η ρητορική, αδύναμη μπροστά στην συντριπτική υπεροχή της πρώτης, προσπαθεί να βρει σημεία, στα οποία να μη χρειαστεί να συγκρουστεί κατά μέτωπο με την επικρατούσα νομιμοφροσύνη. Έτσι πασχίζει να καταρρίψει το σενάριο της κλοπής ή της χρήσης ναρκωτικών, για να μετατοπιστεί η ατζέντα στο απαράδεκτο λιντσαρίσμα ενός αθώου, αποδεχόμενη τους διαμορφωμένους κοινωνικούς συσχετισμούς που καθιστούν εξαιρετικά δύσκολη την ηθική υπεράσπιση ενός κλέφτη ή εν δυνάμει ληστή, ακόμα και τοξικό-εξαρτημένου, σε μια πολύπαθη περιοχή σαν αυτή των στενών γύρω από την Ομόνοια.¹

Την ίδια τύπου σύγκρουση διακρίνουμε και σε κάποιες από τις άλλες περιπτώσεις που απασχόλησαν την επικαιρότητα. Τόσο η περίπτωση του οξύθυμου έλληνα κρεοπώλη που πυροβόλησε με караμπίνα εναντίον συγκεντρωμένου πλήθους Ρομά με αποτέλεσμα να σκοτωθεί ένα 13χρονο κορίτσι Ρομά στην Άμφισσα όσο και η περίπτωση του Έλληνα κατοίκου στην Κόρινθο που πυροβόλησε και σκότωσε έναν ακόμα νεαρό Ρομά που φέρεται να επιχειρήσει να κλέψει δυο κότες από την αυλή του (και ο οποίος μάλιστα επιχειρήσει να κρύψει το πτώμα σε ένα λατομείο) άνοιξαν το ίδιο debate περί δικαιώματος της υπεράσπισης της ιδιοκτησίας ακόμα και με φονική βία από τη μία και περί αξίας της ανθρώπινης ζωής από την άλλη. Ο ντόπιος χασάπης στο χωριό της Άμφισσας, συχνό θύμα της παραβατικότητας των Ρομά, πνιγόταν από το δίκιο του και στην πρώτη αντιπαράθεση με κάποιους από αυτούς για άσχετο λόγο, βούτηξε μια караμπίνα και άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως και ακολούθως μετά τον θάνατο του άτυχου κοριτσιού το οποίο αποκεφαλίστηκε από τα πυρά εξαφανίστηκε για να γλυτώσει τυχόν αντίποινα και εμφανίστηκε μόνο όταν μπορούσε να παραδοθεί στις αρχές με ασφάλεια. Αντίστοιχα ο κάτοικος Κορίνθου αντιλαμβανόμενος ότι γίνεται θύμα κλοπής αργά το βράδυ, εξήλθε ένοπλος εκ της οικείας του και άρχισε να πυροβολεί στο φαχνό. Και στις δυο περιπτώσεις η τοπική κοινωνία έδειξε τη συμπαράσταση της στους δύο δράστες, ενώ επιχειρήθηκε να αντιστραφούν οι ρόλοι θύτη-θύματος με τους δύο δολοφόνους να εμφανίζονται από επιφανή μέλη των κοινοτήτων τους, ως άτυχα θύματα που η κακιά η ώρα, το δίκιο και η αγανάκτηση όπλισε όπλισε το χέρι τους. Αντίστοιχη ήταν και η μιντιακή διαχείριση του θέματος με ένα πλήθος δημοσιογράφων, που κατά τα άλλα είναι εύγλωττοι κατήγοροι κατά της βίας απ' όπου κι αν προέρχεται, να θέτουν γενικότερο ζήτημα εγκληματικότητας των Ρομά, καλώντας ειδικούς σε πάνελ και εκπομπές ώστε να θέσουν και ένα επιστημονικό κύρος στο διάχυτο ρατσιστικό λόγο κατά των ρομά, να μιλήσουν για το πόσο

¹ Υπήρξαν και άλλες αφηγήσεις σχετικά με το τι συνέβη και πως πλαισιώνεται το γεγονός σαν πρόβλημα. Άλλες μίλησαν για μη αναγκαία πρεζάκια και gay, άλλες για ακόμα ένα περιστατικό έμφυλης βίας, άλλες για αποκορύφωση του κοινωνικού κανιβαλισμού, και άλλες για ταξικό έγκλημα. Ωστόσο δεν κατάφεραν να καταστούν κεντρικές, τουλάχιστον όχι τόσο όσο οι άλλες δυο.

κινδυνεύουν οι τοπικές κοινωνίες και οι φιλήσυχοι πολίτες από την δράση επικίνδυνων κυκλωμάτων και πόσο ανύπαρκτη είναι η οργανωμένη πολιτεία και η αστυνομία με αποτέλεσμα οι καημένοι κάτοικοι να αναγκάζονται να παίρνουν τα όπλα για να προστατευτούν. Το ίδιο κλίμα επικράτησε και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με τα πληκτρολόγια να παίρνουν φωτιά κατά των τσιγγάνων εγκληματιών που τρομοκρατούν τους τοπικούς πληθυσμούς και βασανίζουν την ελληνική κοινωνία με την απροθυμία τους να ενσωματωθούν, κάτι που είναι εξ'ολοκλήρου δική τους επιλογή. Το ίδιο μοτίβο βλέπουμε να επαναλαμβάνεται και με την επιθετικότητα σε εκείνες τις απόψεις που τολμούν να εκφράσουν ένα εύρος προοδευτικών προβληματισμών και ανησυχιών σχετικά με την επικινδυνότητα της κοινωνικής νομιμοποίησης τέτοιου τύπου βίας, προβληματισμοί και ανησυχίες οι οποίοι σημειωτέον προέρχονται από το ίδιο το ιδεολογικό background που τάσσεται κατά της τρομοκρατίας και της πολιτικής βίας, επειδή "στις οργανωμένες δημοκρατικές κοινωνίες η βία δε μπορεί να είναι λύση". Η επιθετικότητα μάλιστα ενάντια στο εύρος αυτών των απόψεων που αποτελούν την ιδεολογική προμετωπίδα κατά του πολιτικού εξτρεμισμού, είναι τόσο έντονη, δυναμική και αφοριστική που καταλήγει να κατηγορεί ότι επιχειρήματα τέτοιου είδους είναι ξέπλυμα εγκληματικών συμπεριφορών με προοδευτική προβιά.

Αντίστοιχα στις πρόσφατες περιπτώσεις γυναικοκτονιών, που συγκλόνισαν υποτίθεται την κοινή γνώμη, παρατηρούνται δύο κατηγορίες debate: από τη μια σχόλια που επιτίθενται στα θύματα (η άπλυτη που ήθελε να παντρευτεί λάθρο, το ξεκολακι που πήγαινε γυρεύοντας για παρτούζες, η βουλγάρα γυναίκα-αράχνη που ήθελε να φάει τα λεφτά του τίμιου συνταξιούχου στρατιωτικού) ενώ ταυτόχρονα εξαπολύεται μια πολεμική σε όσες φωνές προσπαθούν να συνδέσουν τα περιστατικά μεταξύ τους και να σπάσουν την αφήγηση περί ακραίων μεμονωμένων περιστατικών. Παράλληλα η δολοφονία του μετανάστη εργάτη γης από Έλληνα ακροδεξιό επειδή τόλμησε να διαφωνήσει δημόσια επί εθνικών θεμάτων σε επαρχιακό καφενείο, αντιμετωπίζεται ως ένα τυχαίο γεγονός μιας καθημερινής διένεξης επαρχιωτών, θάβεται σαν θέμα και δεν απασχολεί καν.

Όλες όμως αυτές οι περιπτώσεις αντανakλούν κάτι παραπάνω, κάτι βαθύτερο. Τα περιστατικά δολοφονικών αυτοδικιών στο όνομα της ιδιοκτησίας αυξάνονται ολοένα και περισσότερο. Αν σε όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω προσθέσουμε την περίπτωση ηλικιωμένου στη Βόρειο Ελλάδα που πυροβόλησε εναντίον διαρρήκτη σκοτώνοντας τον, καθώς και έτερου ηλικιωμένου στη Μυτιλήνη που πυροβόλησε εναντίον παιδιών μεταναστών που επιχειρήσαν να μπουν στην αυλή του, καθώς και το πως και αυτές οι περιπτώσεις εισήχθησαν στο δημόσιο διάλογο με κοινά μοτίβα με τις προηγούμενες, θα διαπιστώσουμε πως παρατηρείται ένας αυξανόμενος μικροαστικός ριζοσπαστισμός. Ολοένα και περισσότερα κοινωνικά κομμάτια φαίνονται διατεθειμένα να αυτοδικήσουν (ή να υποστηρίξουν την αυτοδικία) ενάντια στους μικρό-κακοποιούς και τους φτωχό-διαβόλους που απειλούν την μικρό-ιδιοκτησία τους, την ίδια στιγμή που δεν προβάλλουν την παραμικρή αντίσταση στις τραπεζικές κατασχέσεις, τις μειώσεις ή και διακοπές προνοιακών επιδομάτων και μισθών, κάτι που αν μη τι άλλο δείχνει πόσο γειωμένη είναι η μικροαστική ιδεολογία περί προστασίας της ιδιοκτησίας εντός του κοινωνικού περιβάλλοντος. Επομένως τα γεγονότα αυτά προφανώς και αντανakλούν μια δομική κοινωνική σχέση, μια διάχυτη κοινωνική ιδεολογία και την υπεράσπιση της και δε μπορούν ούτε να εκληφθούν ως μεμονωμένα περιστατικά, αλλά ως η ακραία έκφραση του μικροαστικού ριζοσπαστισμού και της επιταχυνόμενης συντηρητικοποίησης περισσότερων κοινωνικών κομματιών.

Αντίστοιχα στις περιπτώσεις των προαναφερθέντων γυναικοκτονιών θα δούμε πως

δεν είναι ξεκομμένες περιπτώσεις βίας αλλά αποτελούν επίσης την ακραία έκφανση μιας γενικευμένης κακοποιητικής συμπεριφοράς με χαρακτηριστικά έμφυλης βίας που υπάγονται στην επικράτηση διάχυτων νοοτροπιών (όπως η κουλτούρα του βιασμού) και στην κοινωνική υπερδομή της πατριαρχίας. Από την άλλη η δολοφονία του Αλβανού εργάτη από Έλληνα εθνικιστή για μια διαφωνία σε ένα εθνικό θέμα, αλλά κυρίως η ευκολία με την οποία αποσοβήθηκε το θέμα και δεν αναδείχτηκε ούτε καν από την τοπική κοινότητα, αποδεικνύει πόσο δομικά χτισμένος είναι ο ρατσισμός στην κοινωνία της υπαίθρου, όπου οι μετανάστες είναι καλοί μόνο για να δουλεύουν σαν σκλάβοι στα χωράφια των ντόπιων αλλά όχι για να αντιμιλούν δημοσίως επί εθνικών θεμάτων που δεν τους αφορούν, ειδικά σε μια συγκυρία που διακυβεύονται τα εθνικά μας συμφέροντα.

Αν κάτι αναδεικνύουν τα παραπάνω παραδείγματα, αν είμαστε αρκετά γενναίοι στην ανάγνωση των συνθηκών και στην αποτίμηση του ποιες αφηγήσεις κυριαρχούν και ποια νοήματα κατορθώνουν να συναρθρωθούν με ηγεμονικούς όρους, θα δούμε πως στο εύρος του κοινωνικού τοποθετούνται οι πρακτικές που υπερασπίζονται την ιδιοκτησία, την πατριαρχική επιβολή και το πατριωτικό αίσθημα. Αντίθετα στο εύρος του αντικοινωνικού υπάγονται de facto όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που έρχονται (συνειδητά ή όχι) σε ρήξη με τις κυρίαρχες και επιβεβλημένες κανονικότητες. Όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση έτσι και εδώ γίνεται σαφές πως το κοινωνικό είναι άμεσα συνυφασμένο με το κανονικό, ενώ το αντικοινωνικό με το περιθωριακό, την εξαίρεση, την αποκλίνουσα συμπεριφορά. Και το είναι κανονικό και τι απόκλιση διαμορφώνεται βάση γενικότερων συσχετισμών που προκύπτουν από τον αδιάκοπο κοινωνικό ανταγωνισμό μέσα σε έτσι κι αλλιώς ετερόκλητα κοινωνικά περιβάλλοντα. Δεν προκύπτει από πουθενά λοιπόν μια de jure υπεράσπιση του κοινωνικού ως κάτι το θετικό ή ως κάτι γενικά το προοδευτικό. Είναι απλώς κάτι εύηχο στο αυτιά της πλειοψηφίας.

II) Ο λόγος της κυριαρχίας και ο κοινωνικός ανταγωνισμός

“Ο κοινωνικός πόλεμος προκαλώντας το αίσθημα της βίας μπορεί να εξαφανίσει τα πρόστυχα ένστικτα έναντι στα οποία η επίκληση της ηθικής θα ήταν ανίσχυρη”.
Georges Sorel

Ο κοινωνικός ανταγωνισμός λοιπόν δεν είναι μονάχα η αναμέτρηση υλικών δυνάμεων, των κυρίαρχων από την μία και των ανατρεπτικών από την άλλη. Όπως αναλύθηκε και πιο πάνω είναι ένας ολόκληρος πόλεμος για την ηγεμονία των σημασιών και των νοημάτων. Εν αρχή ήν ο λόγος, και ο λόγος είναι αυτός που δίνει νόημα στα πάντα, που δίνει κίνητρα στους ανθρώπους, κίνητρα να μάχονται την κυριαρχία ή κίνητρα να την υπερασπίζονται. Ο λόγος δεν είναι κάτι άυλο που πλανάται στον αέρα αλλά μια πλήρως υλική δύναμη που σπρώχνει τους ανθρώπους να δέχονται στην πλάτη το μαστίγιο, να γίνονται τροφή στα κανόνια, να σκοτώνουν και να διαπράττουν φρικαλεότητες, να αποδέχονται τη χρήση όπλων μαζικής καταστροφής από την κυβέρνηση τους ή να λειτουργούν κρεματόρια μαζικού αφανισμού μειονοτήτων δίπλα από το σπίτι τους. Ο λόγος είναι δύναμη και όποιος τον ελέγχει, ελέγχει πληθυσμούς, ελέγχει την ίδια την ιστορία.

Ο λόγος λοιπόν της κυριαρχίας, έχει καταφέρει να συναρθρωθεί όχι μόνο σε ένα σύνολο νοημάτων που κυριαρχούν, αλλά να καταστεί και μια επικρατούσα ιδεολογία με γείωση

στην κοινωνική πλειοψηφεία, κάτι που βρίσκει την υλική του αποτύπωση και στην ποιότητα των διαμορφωμένων κοινωνικών σχέσεων. Ακόμα περισσότερο καταφέρνει να φτιάξει και να διαδοσει το δικό του κυρίαρχο πολιτισμό, τη δικιά του κυρίαρχη κουλτούρα και κατά αυτόν τον τρόπο να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας των ανθρώπων και των συνηθειών τους, με τρόπο που να αποτελεί την έκφραση της πολιτιστικής παράδοσης του καιρού μας, αυτο που κωδικά ονομάζουμε Πνεύμα Εποχής. Για να μην αερολογούμε ακατάσχετα, ο καπιταλισμός της πρωτοκοσμικής δύσης έχει καταφέρει να κατακτήσει την πλειοψηφεία του κοινωνικού χώρου σε συντριπτικό επίπεδο. Οι διαφορές ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις δεν ήταν ποτέ, μονάχα και αποκλειστικά, ως προς τη θέση των υποκειμένων στη διαδικασία της παραγωγής, αλλά ήταν και διαφορές κοινωνικές. Κάθε τάξη είχε το δικό της ξεχωριστό πολιτισμικό, πολιτιστικό και κοινωνικό υπόβαθρο, είχε κατά μία έννοια μια δική της πραγματικότητα, κάτι που η επικράτηση της Μαζικής κουλτούρας έχει ισοπεδώσει με αποτέλεσμα ο κοινωνικός χώρος να μοιάζει όλο και πιο ενιαίος, όλο και πιο κομφορμιστικός. Η δυνατότητα δε του καπιταλισμού να αφορμειώνει διαρκώς νέες πολιτισμικές και πολιτιστικές προτάσεις που εμφανίζονται ως αντικομφορμιστικές στο κοινωνικό γίγνεσθαι, του δίνουν τη δυνατότητα να καταφέρνει να ισχυροποιείται ακριβώς μέσα από "ρεύματα" που αμφισβητούν το "παλιό".

Κάθε εμφάνιση λοιπόν ενός ριζοσπαστικού λόγου που θα αμφισβητεί δομικά πτυχές ή και το σύνολο του κόσμου γύρω μας, έρχεται σε ρήξη με το κυρίαρχο κοινωνικό φαντασιακό, επομένως είναι ένας λόγος *de facto* αντι-κοινωνικός, μας αρέσει δεν μας αρέσει. Και ένα ριζοσπαστικό κίνημα που τολμά να έρχεται αξιακά σε σύγκρουση με τις κυρίαρχες αξίες, είναι *de facto* ένα αντί-κοινωνικό κίνημα.

Το αναρχικό κίνημα έρχεται σε ρήξη με τις αξίες του καπιταλιστικού-εξουσιαστικού συμπλέγματος. Αμφισβητεί μία μία όλες τις δομικές κοινωνικές σχέσεις, ιδεολογίες, πρότυπα, νοοτροπίες, και προβαίνει στην παραγωγή λόγου και δράσης που στον πυρήνα τους στέκονται απέναντι σε μία δύναμη που κυριαρχεί στο κοινωνικό πεδίο. Είναι αναπόφευκτο οι πρακτικές λοιπόν τις οποίες θα υιοθετεί να είναι *arriori* αντίθετες με την κοινωνική πλειοψηφεία.

Για παράδειγμα ας πάρουμε το ζήτημα της ιδιοκτησίας. Η ιδιοκτησία είναι κυρίαρχη κοινωνική αξία, και ως τέτοια καταλαμβάνει τεράστιο κοινωνικό χώρο. Η κοινωνική πλειοψηφεία όχι απλά την αποδέχεται και την εγκρίνει αλλά πολύ περισσότερο τη φετιχοποιεί. Ο κοινωνικός προγραμματισμός εγγράφει στις συνειδήσεις μας από την πιο τρυφερή ηλικία, διαμέσω των ανθρώπων που μας μεγαλώνουν και υποθετικά μας αγαπούν πιο πολύ από τον καθένα, ότι η ιδιοκτησία είναι το πιο σημαντικό πράγμα στη ζωή. Για αυτό πρέπει να μαθητέψουμε, να σπουδάσουμε, να δουλέψουμε, για να μπορούμε να έχουμε ιδιοκτησία, διότι αυτό μετράει στην κοινωνία μας. Άρα κάθε πρακτική που αντιτίθεται στην αξία της ιδιοκτησίας θα είναι εξ' ορισμού μια πρακτική αντι-κοινωνική. Οι καταλήψεις στέγης, οι απαλλοτριώσεις προϊόντων από καταστήματα και σούπερ μάρκετ, οι ληστείες τραπεζών, είναι πρακτικές που στοχεύουν στον πυρήνα της ιδιοκτησίας. Επιπλέον καθότι παράνομες πράξεις επιτίθενται και στην αξία της νομιμότητας, μια αξία που επίσης καταλαμβάνει σημαντικό κοινωνικό χώρο. Είναι *de facto* αντι-κοινωνικές πρακτικές επομένως.

Κατ' επέκταση οι ριζοσπαστικές πρακτικές και ο λόγος που τις συνοδεύει είναι εξίσου ρηξιακές με άλλες κοινωνικές αξίες. Για να το πούμε απλά, στον κοινωνικό χώρο κυριαρχούν η αποδοχή των δημοκρατικών αξιών, της αναγκαιότητας του κράτους και των οργανωμένων θεσμών του, η αξία της ιδιοκτησίας και του επιχειρείν, η

πατριαρχική κουλτούρα, το πατριωτικό φρόνημα, ένας υποδόριος κοινωνικός ρατσισμός που σημειώνει εξάρσεις και υφέσεις, η λατρεία του χρήματος και της επιτυχημένης ζωής, ο καταναλωτισμός, το γκλάμουρ της μαζικής κουλτούρας. Ακόμα παρά το γεγονός ότι η ίδια η νομιμοφροσύνη είναι δυνατή αξία μέσα στο κοινωνικό πεδίο παρουσιάζεται η κραυγαλέα αντίφαση της μεγάλης διασποράς της διαφθοράς μέσα στην κοινωνική βάση. Την ίδια στιγμή δηλαδή που ένα σώμα νοικοκυραίων μπορεί να ωριέται για τις καταλήψεις που αποτελούν εστίες ανομίας, την ίδια στιγμή θεωρούν πλήρως αποδεκτό το να υπάρχουν καταπατήσεις σε δασικές εκτάσεις, αυθαίρετα εξοχικά και ολόκληροι οικισμοί εκτός σχεδίου πόλης που κόβουν την πρόσβαση στη θάλασσα.

Όλα τα παραπάνω καταλαμβάνουν με πλειοψηφικούς όρους τον κοινωνικό χώρο και προσπαθούν να εξορίσουν εντελώς μάλιστα οτιδήποτε αντιστέκεται. Έτσι κάθε πολιτική πρόταση αντίθετη στις κυρίαρχες χαρακτηρίζεται απολίτικη, περιθωριακή, αντικοινωνική. Ο λόγος της κυριαρχίας προσπαθεί να χτυπήσει τον κόσμο που αγωνίζεται, για διαφορετικές από τις επιβεβλημένες αξίες, στην πιο ευαίσθητη χορδή του. Έτσι οι καταλήψεις στέγης είναι αντικοινωνικές ως εστίες ανομίας, οι απαλλοτριώσεις και οι ληστείες αντικοινωνικές γιατί στρεφονται κατά εννόμων αγαθών, οι συγκρούσεις με την αστυνομία, οι βανδαλισμοί και οι εμπρησμοί αντικοινωνικές πρακτικές γιατί διασαλεύουν την δημόσια τάξη, την κοινωνική ειρήνη και προσβάλλουν το κοινωνικό σύνολο, ενώ η ένοπλη βία είναι τρομοκρατία με αντικοινωνικό χαρακτήρα καθώς προσβάλλει την καρδιά του πολιτεύματος, τη Δημοκρατία και τρομοκρατεί τον πληθυσμό.

Η διαρκής προπαγάνδα της κυριαρχίας απέναντι στο εύρος των ριζοσπαστικών πρακτικών έχει δύο στόχους: αφενός την συσπείρωση της κοινωνικής βάσης γύρω από τις κυρίαρχες κοινωνικές αξίες οι οποίες απειλούνται, και από την άλλη την ψυχολογική καταστολή των ριζοσπαστικών υποκειμένων και συλλογικοτήτων που προσπαθούν να έχουν μέσω της πολιτικής τους δράσης μια κάποια κοινωνική διείσδυση.

Η αντι-κοινωνική τάση της Αναρχίας λοιπόν επιχείρησε να συγκρουστεί μετωπικά με αυτήν ακριβώς την κυρίαρχη προπαγάνδα που αποσκοπεί στην ψυχολογική καταστολή των αγωνιστών, μια καταστολή στην οποία διαφορετικές πλευρές του κινήματος απαντούν διαφορετικά. Σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει κόσμος που νιώθει ψυχολογικά την ανάγκη να πιστεύει ότι υπάρχουν άλλοι συσχετισμοί στο κοινωνικό πεδίο, επομένως βλέπει αντεστραμμένες τις κοινωνικές ισορροπίες και πιστεύει αυθαίρετα ότι ο κόσμος επικροτεί πρακτικές του κινήματος όπως καταλήψεις, απαλλοτριώσεις σούπερ μάρκετ, ή ακόμα και ένοπλες ενέργειες. Ενσωματώνει αυτήν την πεποίθηση στον πολιτικό λόγο και χαρακτηρίζει ελιτίστικες όσες άλλες φωνές προχωρούν σε μια άλλη ανάγνωση. Στο φαντασιακό αυτού του κόσμου οι καταπιεσμένοι καταλαβαίνουν ότι υπάρχουν κάποιες κακές αντικοινωνικές δυνάμεις που τους καταδυναστεύουν και χαίρονται όταν συμβαίνει κάποια ανατρεπτική ενέργεια. Από την άλλη υπάρχει κόσμος που βλέπει και διακρίνει τις πραγματικές κοινωνικές δυναμικές αλλά θεωρεί ότι για λόγους τακτικής και πολιτικής σκοπιμότητας η δική μας προπαγάνδα δεν θα πρέπει να το προβάλλει, ούτε να μιλάει για αυτό, αντίθετα να εμφανίζουμε ότι οι δικές μας αξίες και πρακτικές, έχουν κοινωνική νομιμοποίηση (έχουν τον κόσμο με το μέρος τους). Η λογική αυτή έχει ανάγκη να χρησιμοποιεί ως προγανδιστικό εργαλείο μια συνάρτηση του δίκαιου του αγώνα με την κοινωνική νομιμοποίηση που αυτός έχει. Όσο μεγαλύτερη η νομιμοποίηση, όσο μια μαζική η

κοινωνική αποδοχή, τόσο πιο δίκαιος και επιβεβλημένος ένας αγώνας. Όσο λιγότερο κοινωνική νομιμοποίηση και αποδοχή έχει κάτι τόσο περισσότερο απομακρύνεται από το εύρος του δίκαιου. Καταλαβαίνουμε όμως ότι αυτό το σχήμα πάσχει. Πάσχει γιατί καταλήγει να ταυτίζει το μαζικό με το δίκαιο, και να θεωρεί πως οτιδήποτε καταφέρνει να αποσπάσει ευρεία κοινωνική αποδοχή δε μπορεί παρά να είναι κάτι καλό. Επειδή κάπως με κάποιο μεταφυσικό τρόπο ο λαός, η κοινωνία ξέρουν πάντα ποιο είναι το δίκιο τους. Έτσι κακά πράγματα σαν τον φασισμό τον εθνικισμό κτλ δεν μπορούν ποτέ να αποκτήσουν απήχηση στις μάζες γιατί ακριβώς είναι άδικα και κακά. Η επίκληση βέβαια της κοινωνικής νομιμοποίησης για την απόδωση του ηθικού πλεονεκτήματος σε μια ιδεολογία είναι ένα παιγνίδι που ξέρουν να το παίζουν, και το παίζουν, όλες οι πλευρές, με νικητή σε αυτό το παιγνίδι σαφέστατα την Κυριαρχία που φυσικά έχει συντριπτική κοινωνική νομιμοποίηση. Και εδώ ακριβώς εμφανίζεται μια άλλη αντιμετώπιση, η οποία αν και διακρίνει τις πραγματικές ισορροπίες και συσχετισμούς στο κοινωνικό περιβάλλον, θεωρεί ότι η πολιτική δράση και λόγος πρέπει να προσαρμόζονται στο τι μπορεί να γίνεται κοινωνικά αποδεκτό ανά συγκυρία, ακριβώς επειδή η κυριαρχία έχει κατορθώσει να αποσπάσει μαζική κοινωνική αποδοχή. Έτσι σωστή πολιτική δράση θεωρείται εκείνη που κατορθώνει να πετυχαίνει τη μέγιστη κοινωνική διείσδυση. Αυτή η τελευταία λογική καταλήγει να βαφτίζει κοινωνικό οτιδήποτε (σύμφωνα με τα δικά της αυθαίρετα κριτήρια) πετυχαίνει κοινωνική διείσδυση (η λεγόμενη κοινωνική απεύθυνση, και αντικοινωνικό (πάλι με τα δικά της αυθαίρετα κριτήρια) οτιδήποτε δεν πετυχαίνει κάτι τέτοιο.

Οι εκφραστές των παραπάνω λογικών δεν αποτελούν σαφώς κάποιο ενιαίο μέτωπο, ίσα ίσα που παραμένουν πολυδιασπασμένοι, πολύ συχνά σημειώνονται κόντρες και μεταξύ τους για το τι έχει ή τι δεν έχει κοινωνική νομιμοποίηση, τι είναι και τι δεν είναι εξωστρεφές, τι κερδίζει και τι δεν κερδίζει κόσμο. Κάποτε θεωρούσαν ότι συνολικά οι ενέργειες άμεσης δράσης, οι συγκρούσεις με την αστυνομία στις διαδηλώσεις, οι νυχτερινοί εμπρησμοί τραπεζών, τα εξαρχειακά "μπάχαλα" και τα καγκελάκια, δεν έχουν κοινωνική νομιμοποίηση, δεν γίνονται κατανοητά και αποδεκτά από την κοινωνική βάση, και επομένως έχουν αντικοινωνικό χαρακτήρα και ο κόσμος του αγώνα θα έπρεπε να κρατά απόσταση και να αποφεύγει τέτοιες πρακτικές. Μια από τις σημαντικότερες διαφωνίες γύρω από τον ένοπλο αγώνα αφορά το ίδιο debate, δηλαδή αν καταφέρνουν τα αντάρτικα χτυπήματα να έχουν μια ευρεία κοινωνική απεύθυνση ή αν λόγω της βιαιότητας που επιστρατεύουν "στρέφουν τον κόσμο εναντίον μας". Παρόμοιες κριτικές έχουν φτάσει στο παρελθόν να ακούγονται βάση του ίδιου σκεπτικού ακόμα και για καταλήψεις στέγης. Το σκεπτικό αυτής της κριτικής εμφανίζει τις καταλήψεις ως πρακτικές μη κατανοητές από το κοινωνικό σώμα, οι οποίες μας εγκλωβίζουν σε έναν αυτοαναφορικό φαύλο κύκλο: υπεράσπιση καταληψεων, κρατική καταστολή, συλληφθέντες, αλληλεγγύη στους συλληφθέντες καταληψίες, αλληλεγγύη στους συλληφθέντες αλληλέγγυους κτλ. Ένας δήθεν αυτοαναφορικός φαύλος κύκλος δράσεων που υποτίθεται είναι απομακρυσμένος από το κοινωνικό και αφορά εμάς κι εμάς.

Η αντικοινωνική τάση λοιπόν επιχείρησε να απομακρυνθεί από αυτές τις λογικές. Επιχειρήσε να αποσυνδέσει την ριζοσπαστική πολιτική δράση και λόγο από την εγκλωβιστική συνάρτηση που τη θέλει να προσαρμόζεται στην κοινωνική συμπάθεια που μπορεί να προκαλέσει. Προσπάθησε να επικοινωνήσει το σκεπτικό ότι ο κοινωνικός ανταγωνισμός είναι μια μάχη για να κερδίσουν έδαφος μέσα στο κοινωνικό πεδίο οι δικές μας αξίες, τα δικά μας προτάγματα και προτάσεις, ο δικός μας πολιτισμός και κουλτούρα, η δική μας πρόταση για την οργάνωση των κοινωνικών σχέσεων. Και αυτή η μάχη δε μπορεί να διεξαχθεί με όρους ευγενείας, με όρους

λαϊκισμού και οπισθοχώρησης από δράσεις και προτάγματα που θεωρούνται "υπερριζοσπαστικά", αλλά ακριβώς μέσα από την μετωπική σύγκρουση με κάθε κυρίαρχη αξία, με τη νομιμοφροσύνη, την ηθική της εργασίας, τον πατριωτισμό, την πατριαρχική κουλτούρα. Αλλά ακόμα περισσότερο μια μάχη με γενικευμένες κοινωνικές συμπεριφορές με μεγάλη ηθική απαξία, όπως ο διάχυτος κοινωνικός κανιβαλισμός, η κοινωνική αδιαφορία και απάθεια, η μαζική αποδοχή της πολιτισμικής και πολιτιστικής σαπίλας που κυοφορεί ο σύγχρονος πολιτισμός.

Αυτού του τύπου η πρόσληψη του κοινωνικού ανταγωνισμού δεν εγκλωβίζεται σε λογικές του "να πάρουμε τον κόσμο με το μέρος μας". Η ριζοσπαστική πολιτική δράση δεν κάνει χατήρια ούτε ζητά χάρες. Αυτός είναι ο τρόπος άσκησης της αστικής πολιτικής, που καλλιεργεί πελατειακές σχέσεις και οδηγεί στην ενσωμάτωση. Εξάλου το να μιλάς διαρκώς στο όνομα του Λαού και της Κοινωνίας και να νομίζεις ότι αυτά που κάνεις μιλούν στη λαϊκή ψυχή ή στην καρδιά της κοινωνίας, δεν καθιστά τη δράση σου πιο πετυχημένη από άποψη κοινωνικής διείσδυσης. Μπορείς κάλλιστα να παραμένεις μια ατομικότητα ή συλλογικότητα ή οργάνωση με την ψευδαίσθηση ότι έχει συντριπτική κοινωνική απεύθυνση τη στιγμή που η γενικότερη κοινωνική σου αλληλεπίδραση μπορεί να είναι σχεδόν μηδενική, και η δράση σου να θεωρείται εξίσου εχθρική (ή γραφική στην καλύτερη) με τη δράση εκείνων που αυτοαποκαλούνται αντικοινωνικοί, και οι μεταξύ σας διαφωνίες και εσωτερικές ίντριγκες και διαμάχες να είναι σημαντικές μόνο για σας, στα πλαίσια του χωρικού σας μικρόκοσμου.

Επιπλέον το σκεπτικό της αντικοινωνική τάσης εμπεριείχε στον πυρήνα του και μια αντιμετώπιση της ψυχολογικής καταστολής που επιχειρεί η κυρίαρχη προπαγάνδα εναντία σε οτιδήποτε ριζοσπαστικό λαμβάνει χώρα. Γιατί να αισθανόμαστε ενοχές αν οι καταλήψεις μας είναι ενάντια στο κοινό αίσθημα λόγω γενικής αποδοχής της ιδιοκτησίας; Για ποιο λόγο να ντρεπόμαστε; Γιατί να θεωρούμε ότι πρέπει εμείς να ειμαστε σε αμυντική, απολογητική θέση όταν η πολιτική βία οποιασδήποτε έντασης υψώνει το ανάστημα της μπροστά στη νομιμοφροσύνη; Γιατί συνεχώς να σκεφτόμαστε σε κάθε βήμα που έχουμε να κάνουμε αν η "πλατεία του θεάτρου" χειροκροτά ή όχι; Αυτός ο τρόπος σκέψης είναι τρομερά εγκλωβιστικός, δεσμεύει την πολιτική δράση σε αλυσίδες που την κάνουν να σέρνεται ενώ της στραγγαλίζουν κάθε στοιχείο της ζωτικής δύναμης, αποτρέπει δυναμικές ενέργειες που θα κορυφώσουν την όξυνση του κοινωνικού ανταγωνισμού και ανοίγει την πόρτα στην αποριζοσπαστικοποίηση των προταγμάτων μας, την εγκατάλειψη πολιτικών ατζεντών που συγκρούονται με ισχυρές κοινωνικές αξίες, την ολοκληρωτική παράδοση στο λαϊκισμό ως επίσημη πολιτική στρατηγική, τη σύναψη μετώπων ακόμα και με δυνάμεις και παρατάξεις που έχουν υψώσει προ πολλού το λάβαρο της πολιτικής ενσωμάτωσης και εν τέλει την ίδια την απομάκρυνση από τις αναρχικές αξίες και τη υιοθέτηση δήθεν πιο ώριμων και πολιτικά ρεαλιστικών προτάσεων που "έχουν δοκιμαστεί με επιτυχία".

Αντίθετα η αντικοινωνική οπτική αποδεσμεύει την αναρχική δράση από αυτές τις αλυσίδες. Απεμπολεί το ενοχικό και απολογητικό πνεύμα (αυτό που πολλές φορές εκφράζεται σε πορείες, συγκεντρώσεις με την ατάκα "μα εμείς για σας αγωνιζόμαστε"), αποδέχεται ότι οι πολιτικές δυνάμεις της αναρχίας αποτελούν μια μικρή, μειοψηφική, δυναμική εντός της κοινωνίας που αντιμάχεται όλα όσα αποτελούν τη συγκρότηση της ίδιας της κοινωνίας, επομένως είναι δυνάμεις αντικοινωνικές που καθόλου δεν πρέπει να ντρέπονται, να αισθάνονται τύψεις και να απολογούνται διαρκώς για αυτό. Εμπεριέχει τη λογική ότι στον κοινωνικό ανταγωνισμό δεν παρακαλάμε ούτε εκλιπαρούμε για να μας χαριστεί κοινωνικό έδαφος, αλλά το καταλαμβάνουμε βίαια εισβάλλοντας ορμητικά στον κοινωνικό χώρο με τις αξίες και τα προτάγματα μας

διακριτά και ξεκάθαρα. Αντιλαμβάνεται την αναγκαιότητα διασάλευσης της κοινωνικής κανονικότητας σε κάθε πεδίο, σε κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής, οπουδήποτε μπορεί να είναι εφικτό. Εξάλου κάθε στρατηγική κινητοποίηση που ενοχλεί το σύστημα αυτό ακριβώς δεν κάνει; Οι απεργίες στα ΜΜΜ, στα αεροδρόμια, στα λιμάνια, στη ΔΕΗ, στον τομέα της καθαριότητας, τα μπλόκα στις εθνικές οδούς από τρακτερ, οι καταλήψεις σχολείων και σχολών ακριβώς σε αυτή τη λογική δεν πατάνε; Στην υιοθέτηση μέσων κοινωνικής παρεμπόδισης που μπλοκάρουν την κανονική λειτουργία της κοινωνικής ζωής, σαμποτάρουν την εύρυθμη κανονικότητα, ταλαιπωρούν τα υπόλοιπα κοινωνικά σύνολα με αποτέλεσμα τις συχνές εκδηλώσεις κοινωνικού αυτοματισμού που στρεφονται εναντίον τους; Και μήπως δεν χαρακτηρίζονται από το πολιτικό σύστημα και τα μιντια ως αντικοινωνικές πρακτικές;

Βεβαίως μιλάμε για κοινωνικούς αγώνες, η για κοινωνικά κινήματα, με την έννοια όμως ότι είναι αγώνες και κινήματα εντός της κοινωνίας και όχι αγώνες και κινήματα της κοινωνίας. Οι αγώνες και τα κινήματα μπορεί να είναι κοινωνικά ως κομμάτια του κοινωνικού πολέμου και ανταγωνισμού, αλλά μπορεί ταυτόχρονα να έχουν αντι-κοινωνικό χαρακτήρα από τη στιγμή που συγκροτούνται σε μια βάση εχθρική προς την κυρίαρχη ιδεολογία και ηθική, αλλά και τις σχέσεις, συμπεριφορές και νοοτροπίες που επικρατούν στον κοινωνικό χώρο. Ακόμα και η έννοια της κοινωνικής επανάστασης δεν αναφέρεται στην επανάσταση που θα κάνει η κοινωνία αλλά στον κοινωνικό μετασχηματισμό που θα επέλθει όταν αλλάξουν οι συσχετισμοί και οι ισορροπίες μέσα σε ένα περιβάλλον, όταν δηλαδή δυνάμεις που μέχρι πρότινος ήταν περιθωριακές και αντικοινωνικές, κατόρθωσαν μέσω του κοινωνικού ανταγωνισμού να επικρατήσουν και να αλλάξουν τους όρους του κοινωνικού συμβολαίου.

Το ότι το αντι-κοινωνικό πρέπει οπωσδήποτε να έχει αρνητικό πρόσημο δεν προκύπτει από κάποια αντικειμενικότητα. Όταν μιλάμε για αντι-κουλτούρα είναι κατανοητό ότι δεν μιλάμε ενάντια σε κάθε είδους κουλτούρας, δεν προτάσουμε την καταστροφή των τεχνών και των γραμμάτων, ούτε υποστηρίζουμε κάποια σταυροφορία ενάντια σε κάθε καλλιτεχνική έκφραση, αλλά ότι υιοθετούμε μια εναλλακτική υποκουλτούρα ενάντια στην κυρίαρχη. Όταν πάλι μιλάμε για αντι-δομές αναφερόμαστε σε δομές που αντιπροσωπεύουν αντιθετικές αξίες και προτάγματα από αυτά των κυρίαρχων κοινωνικών δομών. Μόνο όταν έρχεται η κουβέντα στο αντικοινωνικό υπάρχει τόση πρεμούρα να καταδειχτεί σώνει και ντε ως κάτι το αρνητικό.

Το χειρότερο από όλα είναι ότι ενώ μετά από μια δεκαετία αντιπαραθεσεων έχει γίνει σαφέστατο από το ποια θέση μιλάει και εκφράζεται η αντικοινωνική τάση, (ή τουλάχιστον κάποια κομμάτια της) εξακολουθεί να καλιεργείται μια σκόπιμη σύγχυση γύρω από αυτήν ταυτόχρονα με μια διαρκή πρόθεση πόλωσης γενικά ενάντια σε "αντικοινωνικές πρακτικές" που μπορεί ανά πάσα στιγμή να είναι οτιδήποτε. Διαμορφώνεται έτσι ένα πλαίσιο λόγου που διεκδικεί να καταστεί ηγεμονικό που χρησιμοποιεί αυτή τη συγκεκριμένη πλαισίωση σε κάθε τι που θεωρεί πρόβλημα. Έτσι φέρμες, ντίλια, εξαρχειακά επεισόδια, επιθέσεις σε ΜΜΜ, βιασμοί, καταλήψεις, τσαμπουκάδες παρεών, και γενικά πράγματα εντελώς ασύνδετα μεταξύ τους, μπορούν ανά πάσα στιγμή να ενταχθούν σε εκστρατείες εμφορούμενες από ιστορικές αποστολές και ταξικά καθήκοντα, ανάλογα τη χρονική συγκυρία και τους κινηματικούς συσχετισμούς. Εξάλου δεν είναι δυνατό να ξεχαστεί ότι για ορισμένες πλευρές του κινήματος η σταυροφορία ενάντια στον "αντικοινωνικό -εσμο", μια σταυροφορία που κυρήχθηκε με τους πιο κανιβαλικούς και πολικάντικους όρους, εργαλειοποιώντας τους νεκρούς της Μαρφιν το 2010, παραμένει ακόμα ανοιχτή υπόθεση.

Η εντρύφηση επομένως στην ουσία της διάκρισης αυτής, και η διαρκής επιμονή στην αποδόμηση της, επικρατούσας μέσα στο κίνημα,, εννοιολόγησης του αντιθετικού ζεύγους κοινωνικού- αντικοινωνικού, προκύπτει ότι δεν είναι απλά μια εμμονή ακαδημαϊκού τύπου, ή ένα θεωρητικό κόλλημα. Αντίθετα είναι ένας τρόπος να επεξεργαζόμαστε διαρκώς τους συσχετισμούς γύρω μας, πως διαμορφώνονται, πως εμείς υπάρχουμε και αλληλεπιδρούμε με αυτούς, και κυρίως αν τολμούμε να ερχόμαστε σε σύγκρουση μαζί τους ή αν ενδίδουμε στην ευκολία του λαϊκισμού και της άκρατης λαϊκολογίας. Το πιο σημαντικό όμως είναι να μπορούμε να κατανοήσουμε τους ιδεολογικούς μηχανισμούς της κυριαρχίας, το πως αυτοί συναρθρώνονται σε αφηγήσεις με τις δικές τους κυρίαρχες σημασίες και νόηματα, τα οποία με τη σειρά τους συναρθρώνονται σε ρητορικές και προπαγανδιστικά σχήματα τα οποία στοχεύουν στην ψυχολογική καταστολή των ριζοσπαστικών υποκειμένων, τον εξαναγκασμό τους σε μια διαρκή αυτολογοκρισία, σε μια διαρκή αποριζοσπαστικοποίηση (η οποία βαφτίζεται μάχη ενάντια στον ελιτισμό), και σε μια οπισθοχώρηση από εξωστρεφείς δράσεις που τολμούν να συγκρουστούν με τη μαζική κουλτούρα και το Πνεύμα της Εποχής μας, επιλογή αν μη τι άλλο τολμηρή και σίγουρα αντι-κοινωνική.